

ZILLEGHEM

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

26STE JAARGANG NR 1
JANUARI – FEBRUARI – MAART 2005

Verantw. Uitg.: B. Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 Zedelgem

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING
VOOR HEEMKUNDE EN GESCHIEDENIS
"PASTOOR RONSE"

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

Cappon Géry	Als iedereen voor eigen deur veegt, is de straat schoon.....	3
Denolf Noël	Waarover men niet meer spreekt... - Pierre Blontrock uit Aatrijke..... - René Misseeuw	27 32
Smessaert Georges	Lezers reageren.....	39

MAART 2005 – 26ste Jaargang Nr 1

REDACTIE EN BEHEER

Bertrand Denys
Patrick Arnou
Johan Braet
Géry Cappon
Victor Deceuninck
Filip Demeyer
Jef Depuydt
André Ramon

Klaprozenlaan 13, 8210 Loppem
B.J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Wantestraat 136, 8310 Assebroek
Patrijzenhoek 9, 8210 Zedelem
Xaverianenstraat 1, 8200 St.-Michiels
Aartrijksestraat 18, 8211 Aartrijke
Ernegemsestraat 6, 8211 Aartrijke
Prof. Nelisstraat 20, 8211 Aartrijke

Lidmaatschap: € 7,50

Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Secretariaat:

A. Ramon, Prof. Nelisstraat 20, 8211 Aartrijke
Tel.: 050 / 20 94 95 – Fax: 050 / 20.94.95

Abonnementen:

P. Arnou, B.J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Tel.: 050 / 20 98 58 – Fax: 050 / 20 95 01

Studies verschijnen in "Zilleghem" of uittreksels daarvan, mogen niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit tijdschrift en de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikels

www.heemkundezedelgem.be

Verantw. Uitgever: Bertrand Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 LOPPEM

ALS IEDEREEN VOOR ZIJN EIGEN DEUR VEEGT, IS DE STRAAT SCHOON

Géry Cappon

De structuur van het wegennet in Zedelgem heeft gedurende eeuwen niet de minste verandering ondergaan. Tot in de “golden sixties” van de vorige eeuw moest er gewacht worden vooraleer hierin enige dynamiek werd bespeurd. Het was burgemeester Joseph Lievens, die bij de verkiezingen van 1964 in zijn verkiezingsdrukwerk¹ grenzeloos uitpakte met veelbeduidend fotomateriaal om de bevolking te overtuigen dat Zedelgem onder zijn bewind met kop en schouders uitstak boven de buurgemeenten. Niet alleen werden de wegen verhard met macadam, er werd ook gestart met de aanleg van nieuwe woonwijken, o.a. de Groene Meersen.

Tijdens het gehele Ancien Régime kan alleen de aanleg van de Torhoutsesteenweg (Brugge-Torhout-Roeselare-Menen) in het midden van de 18de eeuw worden aangestipt. In archivalia wordt hij aangeduid als de *calsydwegh van Brugghe op Thourout*. Het was m.a.w. een kasseiweg: de enige verharde weg in Zedelgem, die tegemoetkwam aan een betere noord-zuid verbinding voor de voermannen tijdens de economisch florerende tweede helft van de 18de eeuw.²

Wie zorgde in het Ancien Régime voor het onderhoud van de wegen in Zedelgem? Wie legde er bruggen over de beken? Wie

¹ Verkiezingsdrukwerk gemeente Zedelgem

² Voor een uitgebreide bijdrage over de Torhoutsesteenweg, zie DECEUNINCK V. in *Zilleghem*, jg.22 (2001), p. 3-20

snoeide de bomen langs de wegen? Deze en meer andere voor de hand liggende vragen worden in deze bijdrage behandeld.

1. Straatschouwingen

De basisgedachte voor het onderhoud van de wegen lag volgens het gewoonterecht van het Brugse Vrije bij de aangelanden. Iedereen moest m.a.w. voor zijn eigen deur vegen...

Ieder jaar werd door de hoofdman van de parochie een voorschouwing gedaan. Voor Zedelgem zijn dertien dergelijke straatschouwingen teruggevonden voor de periode 1769-1783³. De opstelling van deze straatschouwingen is vrij stereotiep: de gebreken aan de wegen en de betrokken aangelanden werden één na één beschreven.

De voorschouwing werd vervolgens overgelegd aan het Brugse Vrije. Twee schepenen en een klerk kwamen ter plaatse en verrichtten de eigenlijke schouwing en bekrachtigden de voorschouwing schriftelijk op het document van de voorschouwing. De schouwing werd van op de kerkstichel gepubliceerd *ten uytcomen vande volcke naer de misse*. In de beschouwde periode werd de schouwing afgekondigd door de amman. De aangelanden moesten de gemelde gebreken herstellen op *peine van boete*, die afhankelijk was van het soort gebrek: *van eenen quaden pit drye ponden parisis, van eenen onghedolfden dilf ofte gracht ande strate ses schellinghen parisis vande roede, voor't ghebreck an een brugge, beke ofte waterloop dry ponden parisis*.⁴

Indien de aangelanden aan weerszijden van de weg twee verschillende personen waren –wat meestal het geval was–

³ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nrs.176 t.e.m.188. De jaren 1772 en 1779 ontbreken.

⁴ *Keuren ende Costumen, midtsgaders den deelboeck vanden Lande vanden Vryen*, Gent, 1644, p. 137-138 (artikels LVX t.e.m. LXXVI)

waren beiden onscheidbaar verantwoordelijk voor de reparatie van de straat: *de ghelanden ofte pachters an beede sijden gesaemder hant betalen sullen.*⁵ De opgelegde boeten moesten dus gezamenlijk worden betaald. Indien dan nog niet voldaan werd aan de nodige werken, werd de boete *voetstaens ten tweevoude kosten daetelick* geïnd.⁶

De voorschouwing in Zedelgem vond plaats in de maand april en nam meestal twee dagen in beslag. In de maand mei volgde de schouwing door het Brugse Vrije, waarop de afkondiging plaatsgreep. Op een vastgestelde dag, tussen beide Sint-Pietersdagen, moesten de reparaties zijn uitgevoerd.

Voor de bestudeerde periode kan aangenomen worden dat de bevolking de opgelegde wegenwerken en de aanpassingen aan de beken goed opvolgde. Niettemin werden boeten uitgeschreven, waarvan hierna enkele voorbeelden.

1.1. Boeten

Pieter Marteel, die aan de huidige Ruddervoordsestraat landerijen had, werd in 1769 beboet met 3 lb par.⁷: *gecondemneert omme synne naelaetentheynt in het schalmen van de canthaegen van wedersyden de straat.*⁸

In hetzelfde jaar werd Frans Denys bevolen om aan de Diksmuidse Heirweg de weg te verhogen over een afstand van 7 roeden, waaraan hij niet had voldaan. Hiervoor werd een boete uitgeschreven van 6 lb par. Indien binnen de 14 dagen

⁵ o.c.

⁶ o.c.

⁷ De boetes zijn uitgedrukt in lb par., maar naderhand geïnd in lb gr. In dit geval komt 3 lb par overeen met 5 sch gr.

⁸ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 176

Denys geen gevolg zou geven, zou de boete volgens het aangehaalde gewoonterecht worden verdubbeld.⁹

Nog in hetzelfde jaar werden Pieter Bussche, Anthone Tanghe en baron Louis van Haveskercke samen een boete aangesmeerd van 9 lb par. Zij hadden nagelaten de vereiste reparaties aan de Viereikenstraat uit te voeren.¹⁰ De Viereikenstraat liep nota bene toen vanaf het *Goe Leven* tot aan de grens met Snellegem en behoorde toe aan de voormelde heren.

In 1771 moesten Pieter Lievens en Pieter Bussche de weg naar Snellegem opnieuw comfortabel berijdbaar maken en de grachten langs de straat delven, wat niet gebeurde en waarvoor zij respectievelijk 20 en 8 lb par moesten betalen. Pieter Lievens werd beboet *ter causen van syne quaedtwillicheyd van niet volcommen te hebben aen d'ordonnan(tie)* en Pieter Bussche *ter causen van niet behoorelyck volcommen te hebben*.¹¹

In 1773 verwaarloosde Pieter de Cnock de grachten aan de Faliestraat te delven, waarvoor hij 4 lb par moest betalen. In dezelfde straat werd Gillis Denys tot 8 lb par beboet, omdat hij verzuimd had om de *buyse te legghen aenden dam*. Dergelijke buizen waren uitermate belangrijk voor de afwatering naar de beken.¹²

Het verzuimen van het delven van de grachten was dikwijls het onderwerp met boeten voor gevolg. Hierover konden in 1773 o.m. Pieter Vanhollebeke, Jacob Demeulenaere, Pieter Copman en Anthone Warmoes, die allemaal landerijen hadden aan de huidige Groenestraat, meespreken. Jacob Demeulenaere werd

⁹ o.c.

¹⁰ o.c.

¹¹ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 178

¹² RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 179, art. 8

bekeurd *causa non delven ende suyveren grachten* en Jacob Denys *causa non delven grachten*.¹³

Jacob Demeulenaere werd in 1778 beboet omdat hij de belemmerde doorgang van de Groenestraat niet had vrijgemaakt: *causa non weiren belemmeringe ende houtgewas op de straete*. De bomen langs de weg waren niet of onvoldoende gesnoeid.¹⁴

1.2. Reparaties

Bij het stelselmatig overlopen van de straatschouwingen kunnen de meest voorkomende gebreken worden opgespoord, die opgedeeld kunnen worden in hoofdzakelijk drie categorieën.

1.2.1. Wegen

De aardewegen waren bijzonder gevoelig voor de jaarlijks terugkerende putten in het wegdek, die het paard-en-kartransport hinderden en bovendien schade aanbrachten aan de wagens. Het overgrote deel van de putten werd veroorzaakt door de wagens zelf, die onvermijdelijke wagenslagen creëerden.

Aan de Diksmuidse Heirweg in 1769 was *mynheere van Ockerhout met syn velt van noorden* (aan de straat) *geordonneert de straete op te hoogen in twee platsen, tsamen de langhde van vier roen*. Ook Frans Denys, landbouwer op de hoeve Noortwege, moest *de straete ophoogen met santachtige aerde in twee platsen, tsamen de langhde van twee roen*.¹⁵

¹³ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 179, art. 21

¹⁴ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 184, art. 81

¹⁵ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 176

In sommige gevallen was een versterking van de ondergrond vereist: *Cornelis Maertens met syn garslant van zuyden* (de Faliestraat) *ende Joseph Mortaine en consoorten met hun bosch van noorden* (de Faliestraat) *syn tsamen gheordonneert de straete te vermaecken met **stratpersen***. Joseph Mortaine was herbergier in de Blauwe Kroon.¹⁶

Pieter Lievens had in 1770 de opdracht om aan de Faliestraat 13 putten op te vullen over een lengte van 15 roeden en om *gheel de straete soo verre syn landt e(nde) bosch streckt te effenen*.¹⁷

In 1773 kwam bijna de volledige *straete, loopende van uyt den steenwegh door den steert vanden Meulendamvijver naer den Thouroutwegh* aan de opknapbeurt toe. De ordonnanties moesten opgevolgd worden door Jacob Martelé, Francois Spegelaere, Jan Reubens, Pieter Vandycke, Carel Verplancke, Thomas Buffel, Lenaart Storme, Philips Colpaert en Joachim Dekeyser. Het betrof hier hoogstwaarschijnlijk de Schatting, te meer omdat in deze tekst ook sprake was van *haer bosch genaempt den Schattinck*.¹⁸

Kanunnik van Outryve en juffrouw van Haveskerkce hadden heel wat eigendom aan de Diksmuidse Heirweg en werden in 1775 geordonneerd om *soo verre hun proprieteyt streckt de putten inde straete op te hooghen ende te effenen ende hooghten inde leeghten te voeren*.¹⁹

¹⁶ o.c.

¹⁷ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 177

¹⁸ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 179, art. 36

¹⁹ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 181, art. 78

1.2.3. Waterlopen

Er werd begrijpelijk veel aandacht besteed aan de grachten en beken om te voorzien in de vereiste afwatering van de landerijen en de wegen. Slijkachtige wegen moesten worden vermeden om, vooral in de winterperiode, het verkeer niet te hinderen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat in de straatschouwingen de waterproblematiek uitvoerig aan bod kwam.

In de Kruishillestraat waren in 1774 Pieter Craeye en Laureins Rieul bevolen om *een buyse te leggen dweers de straete tot afloopen van het waeter*. Bovendien moest Pieter Craeye de *graghten delfven van 5 voet wydt nevens syn driehouckte sticken lant e(nde) canten uyt te rudden ende straete daermede op te hoogen*.²⁰

In de Potsdamstraat moesten in 1774 Nicolaas Rammant, de heer van Zuylen, Sander Bruynooghe en Philips Verhaeghe de *graghten delfven nevens de straete*.²¹ De Potsdamstraat was een verbindingsweg tussen de Faliestraat en de Torhoutweg, de huidige Berkenhagestraat.

In de huidige Sint-Laurentiusstraat moest Francois Vyncke een nieuw *souffisant storte bart stellen jegens de beke ter causen van het afloopen van het sant uyt de straete inde beke*.²² Het *storte bart* is een houten schutting die, in dit geval, invallende aarde in de beek moest verhinderen, zodat de natuurlijke afwatering gegarandeerd bleef. Het betreft hier de Kerkebeek in de onmiddellijke omgeving van de kerk.

²⁰ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 181, art. 40 en 42

²¹ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 181, art. 61

²² o.c. art. 68

In de Hollebekestraat (*straete loopende uyt de Pleynestraete naer de Brugghewegh*) waren Jacob Derudder en Joannes Custers bevolen om de *straete op te hoogen dat de selve egael light met de cruyne van den duycker, ende graghten te leggen nevens de straete op de breedte van vyf voet*. Ook Pieter Vanhollebeke en Boudewijn Hoste werden hiervoor geordonneerd.²³ De weg lag dus lager dan de beek en er was geen afwatering via grachten naar de beek. Slechts in één straatschouwing werd deze straat de Wellewaardestraat genoemd.

Alle aangelanden aan de Bresebeek werden aanzocht om een *souffisante buyse te leggen inde beke dweers de straete*.²⁴ De Bresebeek liep, wat uit de tekst blijkt, in de omgeving van de Potsdamstraat.

In elke straatschouwing werd telkens in generaliteit gerefereerd naar het belang van de grachten en de beken. De aangelanden werden er telkens op gewezen om de waterlopen jaarlijks naar behoren te delven *ende te suyveren om het waeter synen cours te connen hebben*. Bovendien werd de volle aandacht van de aangelanden opgeëist om alle belemmeringen in de beken te verwijderen en het *canthout aende waeterloopen af te cappen*.

1.2.4. Voetwegen

Aangezien er naast paard en kar geen enkel vervoermiddel bestond, was de toestand van de voetwegen uiterst belangrijk als onderdeel van het wegennet. Toch is het aandeel van de voetwegen in de straatschouwingen relatief klein te noemen. Enkele voorbeelden ter illustratie.

²³ o.c., art. 82 en 83

²⁴ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 182, art. 17

In 1781 moest Cornelis Maertens langs weerszijden van de huidige Sint-Laurentiusstraat een *souffisante voetdam nevens de straete leggen*. Hetzelfde overkwam zijn burens: smid Pieter Degroote, schoenmaker Emmanuel Storme en Francois Vyncke, de broer van de koster, de weduwe van Emmanuel Vermout en de kerkmeesters van Zedelgem.²⁵

Joannes Schepens en de weduwe van Pieter Tryn, die in de herberg en brouwerij Sint-Hubrecht woonde, werden in 1782 geordonneerd *den voetdam op te hooghen met sant*.²⁶

Aan de Diksmuidse Heirweg werd in 1782 het Hospitaal van Sint-Jan eveneens aangespoord om *den voetdam op te hooghen met sant*. Het hospitaal had namelijk de hoeve Noortwege en Vloethemveld in eigendom en was vertegenwoordigd door de *bursier*, de heer Matthys.²⁷

Alle aangelanden aan de *Pleijnestraete* (Loppemsestraat) moesten het *gewaey van hout e(nde) boomen dat over de straete hanght afcappen ende den voetdam behoorelick vermaecken e(nde) ophooghen*.²⁸ Dit is één van de zeldzame keren dat de Loppemsestraat in de straatschouwing opgenomen is, waaruit besloten kan worden dat deze weg functioneel de beste invalsweg naar het dorp van Zedelgem mag worden genoemd.

Door het feit dat de voetwegen voortdurend naar een modderige toestand evolueerden, werd gebruik gemaakt van

²⁵ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 186, art. 30 t.e.m. 35

²⁶ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 187, art. 1 t.e.m. 8. Ook de andere bewoners of aangelanden in de dorpskom moesten deze voetdam aanpassen: Francois Decrock, Emmanuel Storme, Jan de Knock, Jacob Demeulenaere en koster Ferdinandus Vyncke. M.b.t. de herberg Sint-Hubrecht, zie CAPPON G. *De herberg Sint-Hubrecht in Zilleghem*, jg.1(1980), p. 19-25

²⁷ o.c. art. 14

²⁸ o.c. art. 38

houten stapstaken, zodat de voetganger toch enigszins met droge voeten kon thuiskomen.

In die context werden Jan Maes en Joseph Lust te Zuidwege aangemaand om *den voetdam te verhoogen ende alle een roede een staecke te stellen*.²⁹ Ook Lodewijk Verheye, landbouwer op de hoeve op de hoek van de Faliestraat en de Kronestraat, moest de voetdam langs weerszijden van de straat rechtover zijn hof herstellen.³⁰

In de Torhoutweg stonden al stapstaken, maar deze waren aan vernieuwing toe: *van nieuwe souffisante stapstaecken te stellen van acht duymen viercant van boven, ende naer twee voet te stellen van elckanderen, dit tot gerief van het publicq*.³¹ De Torhoutweg stemt overeen met een deel van de Groenestraat en dan verder de Berkenhagestraat. Dezelfde ordonnantie werd in 1770 uitgevaardigd voor de Loppemsestraat: *de straete loopende van Zedelghem dorp naer d'Oostpleyne e(nde) van daer naer Lophem*.

1.2.5. Kerk- en molenwegen

Deze typische wegen worden hier afzonderlijk aangesneden. Spijtig worden ze enkel, en dan nog maar gedeeltelijk, in de straatschouwingen van 1782 en 1783 expliciet behandeld.

De kerk- en molenweg van het dorp van Zedelgem naar de Hollevoorde

De straatschouwing begint aan de molenwal van de dorpsmolen van Pieter Lievens, die geordonneerd werd om de voetdam te verhogen. Bijna alle aangelanden moesten die voetdam

²⁹ o.c. art. 104, 105 en 106

³⁰ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 188, art. 44

³¹ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 177

verhogen van 2 tot 3 voeten.³² De breedte was bepaald op vijf voeten. Her en der moest deze breedte hergerespecteerd worden: *Francois Sasaer is geordonneert een souffisante buyse te legghen inden waeterloop, ende straete e(nde) den voetdam opte hooghen in drye platsen e(nde) den selven voetdam nevens de straete opte hooghen op de breede van vyf voet e(nde) 2 voet opte hooghen, soo verre syn lant e(nde) velt streckt.*³³

Ook meerdere personen werden aangemaand om de grachten behoorlijk te delven, zodat een voortreffelijke aansluiting op de beek mogelijk werd. Hierbij werd stelselmatig aangedrongen op het verdiepen en het verbreden van de grachten. Ook het leggen van *buysen*, om het water een betere koers te geven, kwam veelvuldig voor.

Kerk- en molenweg van de Lepemolen naar de Torhoutsesteenweg via de achterzijde van de Oude Torhoutweg

Ook hier weer hetzelfde verhaal: aanpassen van de voetdam en bijzondere aandacht voor de afwatering naar de beken. *Pieter Luyckx is geordonneert een buyse te legghen dweers den voetdam aende sticken byde Slunse e(nde) op te hooghen. Den selven aen het stick daer de Slunse op gestaen heeft: ordonnantie alsvooren.*³⁴ De **Slunse** was een oude herberg, die in de buurt van de Lepemolen stond en eigendom was van Philips Demunster, de schoonvader van de voormelde Pieter Luyckx.

Gentweg: van de Torhoutsesteenweg naar het dorp van Zedelgem

Deze Gentweg komt overeen met de huidige dr. Renaat Adriaensstraat en werd in de straatschouwing van 1782

³² RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 187, art. 130 ev.

³³ o.c. art. 152

³⁴ o.c. art. 162-163

duidelijk beschouwd als een kerk- en molenweg. In de artikelen van de schouwing werd hoofdzakelijk aandacht besteed aan de verhoging en de afwatering van de weg. In die context had Bernardus Strubbe het vertikt om de gracht te delven over een afstand van 8 roeden. Hiervoor kreeg hij een boete aangesmeerd van 2 lb par.

Molenstraatje: van de Ruddervoordsestraat naar de Kuilstraat

Hieraan werd slechts één artikel gewijd, waarbij een *steene ofte souffisante buyse* moest aangebracht worden *dweers de straete inden waeterloop*.³⁵

Molenstraatje: van de Faliestraat naar de dorpsmolen

Het belangrijkste element voor dit molenstraatje was de aanleg van een dam: *eenen souffisanten dam te leggen nevens de beke sonder dat water can uyt de beke loopen*. De weduwe van Joachim Dekeyser (gewezen hoofdman), de kerkmeesters van Zedelgem, de weduwe van Emmanuel Vermout, Ferdinandus en Francois Vyncke werden voor de uitvoering verantwoordelijk gesteld.³⁶

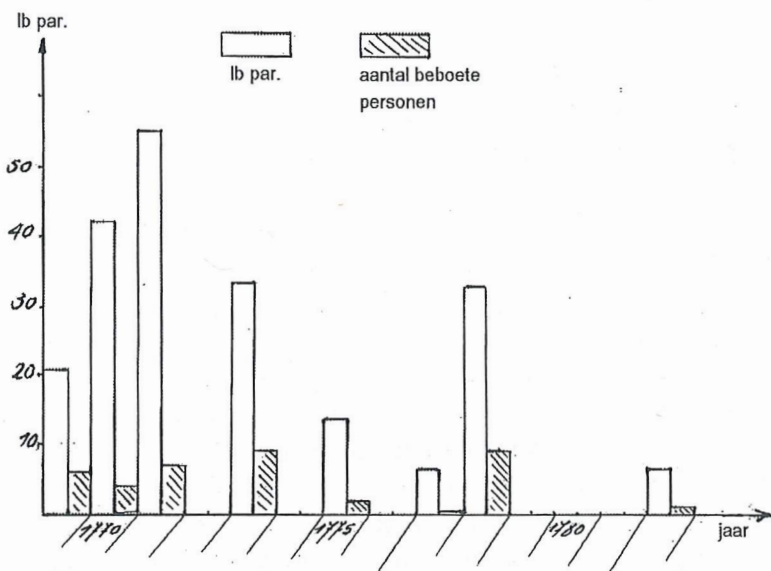
1.3. Geïnde boeten

Het aantal beboete personen per jaar schommelde in de periode 1769-1783 tussen nul en negen en het boetebedrag bedroeg maximaal 55 lb par per jaar.

De bijbehorende grafiek toont de cijfers voor elk jaar.

³⁵ o.c. art. 183

³⁶ o.c. art. 193-194

Grafische voorstelling van het aantal beboete personen en hun overeenkomstige gezamenlijke boete per kalenderjaar.

1.4. Bijkomende gegevens uit de straatschouwingen

In de bestudeerde periode kende Zedelgem twee hoofdmannen: tot en met 1777 landbouwer Joachim Dekeyser van het Stegelgoed, die opgevolgd werd door Pieter Marteel.

De publicatie van de straatschouwingen, gedaan van op de kerkstegel, werd omgeroepen door de amman. De achtereenvolgende ammans waren Frans Vyncke (1769 en 1770), Philip Stevens (1771-1775) en vanaf 1776 landmeter Jacques Verplancke, die in de straatschouwing van 1780 berijder werd genoemd. Jacques Verplancke werd bovendien door het college van burgemeesters en schepenen van het Brugse Vrije vanaf 1770 aangesteld als ontvanger van de boeten. Zijn voorganger was R. Mergaert.

De ordonnanties m.b.t. de straatschouwingen werden uitgevaardigd door de burgemeesters en de schepenen van het Brugse Vrije. De data van deze ordonnanties worden in de straatschouwingen teruggevonden: tussen 19 en 27 februari. De voorschouwing werd verricht door de hoofdman op het einde van de maand april. Enkel 1776 en 1777 waren hierop een uitzondering: respectievelijk op 8 en 9 april. Een tweede uitzondering was de duur van de straatschouwing: in de overige jaren nam ze twee dagen in beslag.

Een ingelegd stuk bij de straatschouwing van 1770 levert ons nog enkele bijkomende elementen³⁷. De Zedelgemse landmeter Jacques Verplancke vergezelde de commissarissen van het Brugse Vrije bij hun straatschouwingen in Zedelgem, Loppem en Sint-Andries: *inde maent july 1770 twee daeghen ghebesongiert met de heeren commissarissen int doenen de stratschouwinge der prochie van Zedelghem e(nde) Ste Andries*. Hiervoor ontving Jacques Verplancke 1 lb gr, wat een duidelijk idee geeft over het dagloon. Hij ontving nog eens 2 lb gr voor vier dagen assistentie bij de inspectie van *alle de beken e(nde) waeterloopen der prochie van Zedelghem e(nde) Lophem oft de selve al wel e(nde) behoorelick gedolffven ende ghesuyvert waeren*.

Uit de rekeningen van de binnenkosten van de parochie blijkt ook dat landmeter Jacques Verplancke betaald werd voor het verrichten van de voorschouwing: *betaelt de somme van 3 lb 4 sch 8 gr by order vanden hooftman soo inde voorschouwinge vande straeten als anders*³⁸.

³⁷ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 177 (los stuk)

³⁸ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 157 (A.D. 1764)

2. Openbare werken

De commissarissen van het Brugse Vrije konden tijdens hun inspectieronde zelf ook punten ter verbetering aanhalen en doen uitvoeren. Meestal betrof het grotere werken, die te omvangrijk en te duur waren voor de inwoners en waarbij de hoofdman de opdracht kreeg van het Brugse Vrije om deze werken uit te voeren op kosten van de parochie. M.a.w. de kosten werden benomen op de parochierekening, meer specifiek op de binnenkosten. In de archivalia wordt melding gemaakt van *betalinghe buyten het wettelyck cohier van oncosten by ordonnantie*.³⁹ Om deze omvangrijke onduidelijke omschrijving te vermijden in deze bijdrage durven we hier in de titel de term 'Openbare Werken' avant la lettre gebruiken.

2.1. De stenen duiker aan Zuidwege in 1767⁴⁰

In de buurt van Zuidwege werd in 1767 een stenen duiker gebouwd, *geordonneert by den heere commissaris vande straetschauwinghen*. Hiervoor werden 9800 *carreelsteen* geleverd door Cornelis Salens voor een bedrag van 14 lb gr. Pieter Vanhollebeke had deze stenen met paard en wagen opgehaald in Brugge. De transportkosten bedroegen 2 lb 15 sch gr. Elias Feys leverde vier *cruycen calck*: 6 lb gr. Kalk werd gebruikt als mortelspecie. Joannes Vandebussche, smid in Zedelgem, leverde twee bandijzers voor de *caeye vanden duycker*: 12 lb gr. Het metselwerk werd toevertrouwd aan de Zedelgemaar Eduard Lagast, waarvoor hij 5 lb 3 sch 6 gr ontving. Maerten Pype werd vergoed voor zijn *aerbeysloon in het maecken van het houttewerck aen de caeyinge*.: m.a.w. de bekisting van de duiker. Om de duiker te bestraten, waren 475

³⁹ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 159 (A.D. 1766). Hier aangehaald bij wijze van voorbeeld.

⁴⁰ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 159: rekening van de binnenkosten

kasseistenen vereist, die geleverd werden door E. Degrieck, die 10 sch gr per honderd aanrekende. Door de aanleg van de duiker moest de straat opgehoogd worden. Die karwei werd uitgevoerd door Willem Vandycke, die geassisteerd werd door Andries Bonte. Het totaal van deze werken bedroeg ruim 50 lb gr, wat eenderde vertegenwoordigde van de jaarinkomsten uit belastingen.

2.2. De stenen duiker in de huidige Groenestraat in 1769 ⁴¹

Tijdens de straatschouwing van 21 juli 1769 werd door de commissarissen Doigny en van Haveskercke aan de hoofdman Joachim Dekeyser de opdracht gegeven om een stenen duiker *inde straete van het dorp leydende naer de calsyde van Thourout* te bouwen. De hoofdman had met zijn *wagen ende peerden calck, steen ende calsyen* gehaald, waarvoor hij 8 lb 9 sch 10 gr ontving uit de parochiekas. De *careelsteen* ende 200 *calsyen* werden geleverd door Jan Lekens. Ook hier leverde Elias Feys kalk en nog eens extra 500 kasseien. De *caeyinghe* aan de duiker werd uitgevoerd door Pieter Storme, de lokale meester-timmerman. Eduard Lagast werd aangesproken voor het metselwerk. Voor de constructie van deze duiker werd in het totaal 22 lb 12 sch gr uitgegeven.

2.3. De stenen duiker aan de Molendam in 1770 ⁴²

De commissarissen van de straatschouwing hadden ook in het volgende jaar een taak voor de plaatselijke overheid: de aanleg van een nieuwe duiker *aenden Meulendam*. De Brugse metselaar Elias Feys leverde *drye cruysen calck*, timmerman Pieter Pype werd betaald voor de levering van hout en voor zijn gepresteerd werk aan de duiker, terwijl Laureins Keirsebilck de grondwerken uitgevoerd had en de straat opgehoogd. Hiervoor

⁴¹ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 161

⁴² RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 162

had hij zestien en een halve dag nodig, waarvoor hij 1 lb 13 sch gr ontving⁴³. Het totale bedrag bedroeg 7 lb 3 sch gr.

2.4. De stenen duiker aan de Molendamvijver in 1772⁴⁴

Het betrof hier een reparatie aan de bestaande stenen duiker, waarvoor 2000 stenen nodig waren. Ze werden besteld bij Joannes Vermeire. De timmermannen Pieter Pype en Andries Bonte werden betaald voor de voorbereidende werken. Metselaar Eduard Lagast kreeg een loon van 3 lb 1 sch gr. Raphael Maertens zorgde, na de herstelling van de duiker, voor de ophoging van de weg. Hij ontving een loon van 2 sch gr per dag en besteedde hieraan 14 dagen en een half. Het ijzerwerk werd geleverd door smid Joannes Vandenbussche. De kost van de herstellingswerken beliep 31 lb 14 sch 9 gr. In dit geval werd de reparatie niet uitgevoerd bij ordonnantie van het Brugse Vrije: het was hoofdman Joachim Dekeyser die hiervoor een verzoek gericht had aan het Brugse Vrije via procureur Judocus de Deurwaerde van het Land van het Vrije. De parochie moest voor deze dienst 2 lb 4 sch 5 gr betalen: *ter causen van het presenteren requeste aen den collegie van den selven Lande tot becommen consent tot repareren van den steenen duycker aen den Moolendam.*⁴⁵

2.5. De stenen duiker aan de huidige Hollebekestraat in 1774⁴⁶

De stenen duiker aan de Hollebekestraat dateert van 1774. Ook hier was dit een opdracht van het Brugse Vrije. Voor deze stenen duiker *dweers de straete loopende uyt de Plainestraete*

⁴³ Vergelijk dit loon met het hoger aangehaalde loon van 1 lb gr, die landmeter Jacques Verplancke ontving voor een prestaties van twee dagen als assistent bij de straatschouwing.

⁴⁴ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 166

⁴⁵ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 165

⁴⁶ RAB, Kerkfabriek Zedelgem nr. 167

(huidige Loppemsestraat) *naer den Brugschen Weg* (huidige Kezelbergstraat) werd voor de levering van de vereiste 16000 stenen een beroep gedaan op Martinus Vanderbeke. De stenen kostten 1 lb 6 sch gr per duizend. De levering van *vyf cruysen calck* werd toevertrouwd aan Bernard Vandekerckhove, die 8 guldens tien stuivers aanrekende per *cruysse*⁴⁷. Ook Joannes Andries leverde nog eens 4000 stenen, terwijl Torhoutenaar Emmanuel Van Biesbroeck 1500 kleine kasseien leverde. Alle materialen werden door Pieter Vanhollebeke opgehaald, die de opdracht toegewezen kreeg na een *publicque aenbestedinghe*. Eveneens via openbare aanbesteding werden de werken toevertrouwd aan meester-metselaar Karel Dumortier, die 6 sch 6 gr per duizend stenen had geoffreerd. De gehele aanleg van de duiker maakte de parochiekas 39 lb 9 sch 5 gr lichter.

2.6. Reparatie van twee kerkbruggen over de beek aan de kerk in 1786⁴⁸

Tot in 1786 moet gewacht worden vooraleer nog eens ‘Openbare Werken’ in Zedelgem opduiken. De beide kerkbruggen over de beek, die toen nog rond de kerk liep, moesten worden vervangen.

Hiervoor waren niet minder dan 7164 *careelsteenen* nodig, die geleverd werden door Eugenius Goddyn en opgehaald door Jacob Demeulenaere, de hoofdman van Zedelgem. Deze stenen dienden voor de aanmaak van de *buyse* (koker) en de reparatie van de bruggen. Bovendien werden de oude stenen herwonnen: Thomas Callewaert moest deze *schoonmaecken* en besteedde hieraan 13 dagen voor een loon van 18 sch 4 gr. Pieter Decnock haalde met zijn wagens en paarden de kalk, die aangekocht werd bij R. Wybo de Gheldere. De andere werken, ook via openbare aanbestedingen, werden uitbesteed aan Pieter Deketelaere en aan Eduard Lagast. De eerste werd in de

⁴⁷ Vijf maal 8 fl 10 st is gelijk aan 7 lb 1 sch 8 gr

⁴⁸ RAB, Brugse Vrije Registers 6702 (A.D. 1786)

publique aenbestedinge van 11 augustus 1786 de levering van hout en de uitvoering van de werken toegewezen. Metselaar Lagast verzorgde de herstellingswerken. De dorpsmid Pieter Degroote stond in voor de levering van het ijzerwerk, terwijl de grondwerken uitgevoerd werden door Thomas Callewaert. Het geheel had een prijskaartje van ruim 46 lb gr tegenover een totale ontvangst aan belastingen van 266 lb, wat bijna 25 procent van het budget opslorpte.

Dit betekent dat tijdens de periode van 1760 tot aan het einde van het Ancien Régime nauwelijks zes grotere werken in Zedelgem werden uitgevoerd, die samen slechts 200 lb gr kostten. Dit bedrag overschrijdt nauwelijks de inkomsten uit één jaar belastingen (binnenkosten). Bovendien wordt vastgesteld dat deze werken uitsluitend betrekking hadden op de aanleg van en de reparatie aan stenen duikers. Alle andere wegherstellingen waren rechtstreeks ten laste van de aangelande inwoners. Als iedereen voor zijn eigen deur veegt, is de straat schoon.

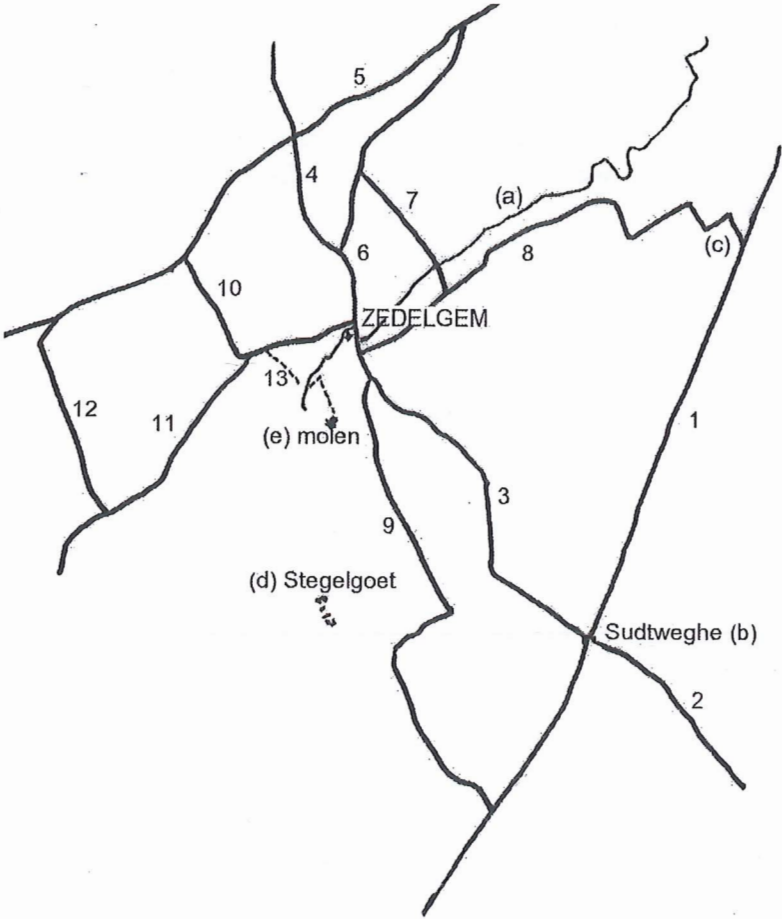
3. Het Vrije in Zedelgem, het Houtse en het Wijnendaalse

In het Ancien Régime was het grondgebied Zedelgem opgedeeld in drie stukken: het grootste deel behoorde tot het Land van het Vrije, het tweede stuk behoorde tot de heerlijkheid van het Houtse en ten slotte de Hoek Noordover, die tot het Land van Wijnendale behoorde.

De besproken straatschouwingen en openbare werken lagen allemaal op het grondgebied van het Brugse Vrije. De straatschouwingen van het Houtse en de Hoek Noordover lagen in de handen van deze contribuante heerlijkheden en worden dus niet beschreven in de bovenvermelde straatschouwingen.

Anderzijds werden de kosten voor de 'Openbare Werken' benomen op de binnenkosten van de parochierekeningen, die wel het gehele territorium van Zedelgem bestreken. Dit had voor gevolg dat ook de inwoners van het Houtse en van de Hoek Noordover via de belastingen moesten bijdragen in de betaling van de 'Openbare Werken': van opgelegde solidariteit gesproken.

Schets naar de kaart van Ferraris (1773)

Legende bij de kaart op voorgaande bladzijde

1. Calsijde van Brugghe op Thourout
2. Straete loopende naer Ruddervoorde
3. Ruddervoordestraete
4. Viereckestraete
5. Dixmuytsche Heerwegh
6. Brugghewegh
7. Willewaertstraete
8. Pleynestraete
9. Ghentwegh
10. Straete van Zedelghem dorp naer de Croone
11. Falliestraete
12. Potsdamstraete
13. Meulenstraetken

- (a) Kerkebeek
- (b) Zuidwege
- (c) Heidelberg
- (d) hoeve het Stegelgoed
- (e) dorpsmolen

LXVIII.

ENde sijn de boeten : Te weten : van eenen quaden pit , ofte pit qualick ghemaect , dry ponden parisif, die de ghelanden ofte pachters an beede sijden gefaemder hant betalé fullen, of de gone die't toestaet.

LXIX.

VAn eenen onghedolfsden dilt ofte gracht ande strate ses schell: parisif vande roede , ende van eenen quaden waghelach, thien schell: parisif te verbeuren byden gone die ande sijde daer den dilt ofte slach licht ghelant is , ofte de gone die't toestaet.

LXX.

VOor 't ghebreck an een brugghe , beke ofte waterloop , streckende door ende lanckx de schoustrate dry ponden parisif.

Uittreksel uit "Keuren ende costumen midtsgaders den deel-boek vanden Landen vanden Vrijen"

4. Toponiemen

De straatschouwingen van Zedelgem leveren niet het verwachte aantal aan toponiemen op. Hierna volgen de gevonden toponiemen in de straatschouwingen van 1769-1783.

4.1. Wegen

- *straete loopende vanden Calzydewegh van Brugghe op Thourout, oostwaert naer de prochie van Ruddervoorde* = huidige Ruddervoordsestraat;
- *straete loopende vanden calzydewegh naer Zedelghem, genaempt de Ruddervoordestraete* = huidige Groenestraat
- *Callipkenstratken*: zijstraatje van de huidige Groenestraat;
- *straete loopende van Zedelghem dorp naer de herberghe de Croone inden Dixmuytschen Heerwegh*: huidige Sint-Laurentiusstraat + de huidige Kronestraat;
- *Dixmuytschen Heerwegh* = Diksmuidse Heirweg;
- *Viereeckestraete loopende van uyt den Bruggewegh naer der prochie van Snellegem* = de huidige Snellegemsestraat vanaf het *Goe Leven* tot aan de grens met Snellegem;
- *straete loopende van Zedelghem dorp naer Brugghe, synde genaempt den Bruggewegh* = huidige Snellegemsestraat tot aan het *Goe Leven* + de huidige Kezelbergstraat;
- *Falliestraete* = de huidige Faliestraat.

- *Thouroutwegh, beginnende aen het Potsdamstratken daer de prochie van Zedelghem ende Aertrycke scheeden* = de huidige Berkenhagestraat;
- *straetken loopende van uyt den Thouroutwegh naer den Calzydewegh van Brugghe naer Thourout, beginnende aende dreve van het Stegelgoet*;
- *straete, loopende uyt de Pleynestraete naer de Bruggewegh, synde genaempt de Willewaertstraete* = de huidige Hollebekestraat;

- *Lyskensstratken*: zijweggetje van de *Thouroutwegh*, die vanuit de dreef van het *Stegelgoed* naar de *Torhoutsesteenweg* liep;
- *straete loopende van uyt den steenwegh door den steert van den Meulendamvyver naer de Thouroutwegh*;
- *Cruyshillestraete*, loopende van den *steenwegh* (van *Brugghe op Thourout*) naer den *Thouroutwegh*;
- *Potsdamstraete*, loopende van uyt den *Thouroutwegh* naer de *Falliestraete*;
- *Cuylstraete*;
- *Ouden Thouroutwegh*, liggende van zuyden den *steenwegh* van *Brugghe op Thourout*;
- *Veltstraete*: in de omgeving van de *Cuylstraete*;
- *Hollevoorde*;
- *Gentwegh*, loopende vanden *steenwegh* naer *Zedelghem dorp* = de huidige dr. *Renaat Adriaensstraat*.
- *Leyseliestratken*: hoogstwaarschijnlijk hetzelfde als *Lyskensstratken*;
- *Plumestraete*: zijweggetje van de *Thouroutwegh*;
- *Leendreve*: dreef in de buurt van de *Cruyshillestraete* en van het *Stegelgoed*.

4.2. Herbergen

Herberg Zuidwege;

Herberg de Kroon (hier wordt de *Blauwe Kroon* aan de *Diksmuidse Heirweg* bedoeld);

Herberg de Leeuw (hier wordt de *Gouden Leeuw* bedoeld);

Herberg de Slunse: deze herberg is al verdwenen in de 18de eeuw en was gelegen in de buurt van de *Lepemolen*;

Herberg Sint-Hubrecht.

4.3. Landerijen, bossen en hoeven

Bulte: land aan de *Viereeckestraete*

Buskens: land aan de kerk- en molenweg van het dorp naar de *Hollevoorde*

Capellestick: land aan de *Thouroutwegh*
Cleenen Schillebilck: land aan de *Cuylstraete*
Cleen Cappellestick: land aan de kerk- en molenweg van het dorp naar de Hollevoorde
Cleene Waerande: land aan de *Thouroutwegh*;
Driehouck: land aan de Groenestraat;
Dumantstick: land aan de *Cuylstraete*
Duyvelspit: land aan de *Thouroutwegh*;
Goet geburken: aan de huidige Groenestraat
Gondenbilck: land aan de *Cuylstraete*;
Groote Schillebilck: land aan de *Veltstraete*, omgeving *Cuylstraete*
Kerckepilse: land aan de *Thouroutwegh*
Maeyevettershof: land in de nabijheid van het *Lyskensstratken*;
Maye Vesterhof: land aan de Molendamvijver (variant van *Maeyevettershof*);
Meulendamvyver;
Oostpleyne: hoeve aan de Loppemsestraat;
Puts Armoe: een veldbos aan de Molendamvijver;
Sabbeke: de Zebbeke (beek aan de grens met Aartrijke);
Schattinck: bos aan de Molendamvijver;
Schillebilck: land aan de *Veltstraete*, omgeving *Cuylstraete*
Sinte Janhuysbosschen: bos aan de kerk- en molenweg van het dorp naar de Hollevoorde
Sint-Laurinsstick: land, gelegen aan de Diksmuidse Heirweg;
Stegelgoet: hoeve van hoofdman Joachim Dekeyser.

Géry Cappon
 Patrijzenhoek 9
 8210 Zedelgem

Waarover men niet meer spreekt...

Noël Denolf

PIERRE BLONTROCK UIT AARTRIJKE (1921-1944)

Zowat een jaar geleden, tijdens een gezellige babbel met Omer Loose uit Zedelgem, viel de naam Pierre Blontrock uit Aartrijke, waarop ik onmiddellijk reageerde met de woorden : "Mijn vader en moeder hadden het ook vaak over deze figuur." Om zeker te zijn dat het dezelfde persoon betrof, boomden wij wat verder over de man in kwestie. Omer en ik dachten dat Pierre Blontrock opgepakt werd door de Gestapo, en gestorven was in Breendonk. Ondertussen is gebleken dat dat niet klopte. Hoe zat de vork nu eigenlijk in de steel?

Op een vergadering van de Gemeentelijke Commissie voor Monumenten en Landschappen en Straatnamen (28 juni 2004) moest een naam gevonden worden voor een straat in de wijk de Holde in Aartrijke. Ik stelde de naam Pierre Blontrock voor. De aanwezige Aartrijkenaren waren verwonderd en lieten blijken dat zij die naam nog nooit gehoord hadden. Daarop werd besloten om inlichtingen in te winnen betreffende Pierre Blontrock bij oudere Aartrijkenaren.

In het verslag van de vergadering van 28 juni 2004 werd vermeld dat de naam Blontrock niet bekend was in Aartrijke, en daarmee was de kous af.

Het oorlogswedervaren van Pierre Blontrock in Aartrijke

Met dit artikel zou ik het mysterie dat rond deze man heeft gehangen, willen ophelderen. Een groot geluk voor mij was dat nog enkele Aartrijkenaren iets van deze zaak afwisten.

Tijdens een bezoek aan de Zedelgemse begraafplaats aan de Loppemsestraat, ontmoette ik toevallig de weduwe Aloïs Lingier. Ik wist dat Aloïs in de Ossebilkstraat had gewoond, en om het kort te houden, antwoordde mevrouw Lingier: “Wel ja, ik bezit nog een overlijdenskaartje van Pierre Blontrock, maar je moet eens Juliaan Buffel-Sylvie Lingier opzoeken aan de Ossebilkstraat 74 te Aartrijke.” Ik maakte een afspraak en tijdens ons gesprek werd de ‘de zaak Blontrock’ in geuren en kleuren uiteengezet.

Pierre was een begaafde jongen die prachtig kon tekenen en schilderen. De keuken en zijn slaapkamer hingen vol met zijn kunstwerkjes. Ook dansen kon hij uitstekend, vooral de stepdans. Hij moest dan een paar andere schoenen aantrekken waarop ijzers bevestigd waren. Het ergste was het laatste jaar van de oorlog, 1944. Nu weten wij dat die tekeningen van hem altijd een anti-Duitse bedoeling hadden: Duitse vliegtuigen die neergeschoten werden door geallieerde toestellen of gedode Duitse soldaten. Menigmaal werd Pierre aangeraden door vrienden en kennissen om deze tekeningen te verwijderen maar hij was naïef. Hij zat in een toestand dat hij steeds waakzaam moest zijn. De twintiger Pierre Blontrock (°1921) was voortvluchtig samen met enkele jongens uit de buurt onder wie Lucien en Maurits Ramon, met wie hij zeer goed bevriend was. Vanaf het moment dat de familie Blontrock in Aartrijke was komen wonen, sliep Pierre nooit meer thuis uit angst opgepakt te worden.

Pierre had een zuster die goed bevriend was met de bewoner van huis nr. 47 aan dezelfde Ossebilkstraat. Heeft deze vriendschap in 1944 tot de aanhouding geleid? Wie zal het zeggen.

Pierre Blontrock aangehouden door de Gestapo

Op 19 april 1944 werd Pierre aangehouden aan de woning van zijn ouders. Nochtans was hij verwittigd door vrouw Loose met de woorden: “Pas op, ze zijn daar, loop weg.” Hij nam de

vlucht, maar keerde op z'n stappen terug om een zakdoek en dat werd hem fataal. Bij zijn aanhouding door de Gestapo had hij een oude, roestige revolver op zak.

Tijdens zijn overbrenging naar de tramhalte van Aartrijke werd hij nog aangesproken door Cyriel Aelter (Snak) in de Schoolstraat: "Loop weg, ik zal mijn hond doen aanvallen." Maar Pierre was te bang en waagde het niet. Met de eerstvolgende tram ging het richting Brugge.

De aanhouding van Blontrock deed bij mijn ouders veel vragen rijzen. Lucien Ramon, de vriend van Blontrock, huwde op 15 april 1944¹ met Agnes Miny. Het huwelijksfeest had plaats in café Astoria, bewoond door mijn ouders Richard Denolf en Elsa Misseeuw. Dezelfde nacht bleven Maurits Ramon en Pierre Blontrock bij ons overnachten. Als mijn vader dat jaren later vertelde, maakte hij telkens de bedenking: "Wat waren wij toch onvoorzichtig om twee voortvluchtigen onderdak te verlenen."

Wie was nu die Pierre Blontrock? Hij was geboren in La Louvière in de mijnstreek op 24 mei 1921² als zoon van Eduard en Marie Dosquet. In Aartrijke woonden de Blontrocks aan de Ossebilkstraat 53. Op dit adres verbleven zij vanaf 9 juli 1941. Pierre had nog één broer en drie zussen. Zij kwamen toen van hun vorige verblijf in Brugge.

Pierre Blontrock werd aangehouden op 19 april 1944³ en geïnterneerd in de gevangenis van Brugge op 24 april 1944. De Duitsers brachten hem echter algauw over naar de gevangenis van St.- Gillis, waar hij van 27 mei tot 30 juni 1944 verbleef. Ook dit was maar tijdelijk, want op 7 juli '44 zat hij al in de gevangenis van Hagen (Duitsland), na een oponthoud in Bonn. Daar werd hij gevangen gehouden tot 26 september 1944.

Daarna mocht hij naar de gevangenis van Bochum van 27 september tot 24 oktober '44. Ten slotte werd hij overgeplaatst

¹ Bevolkingsregisters Zedelgem, 1947/1960 Boek C

² Bevolkingsregisters Aartrijke, 1930/1947 Boek 2

³ Federale Overheidsdienst, dienst oorlogsslachtoffers

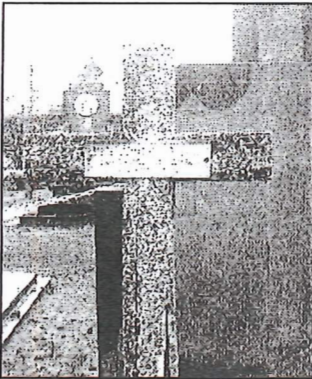
naar Essen. Daar is hij ten gevolge van verschrikkelijke, geallieerde luchtaanvallen en bombardementen omgekomen in de gevangenis op 12 december 1944.

Aartrijks eerbetoon aan Pierre Blontrock

Pierre Blontrock werd begraven op het Terrassenfriedhof van Essen in het graf nummer 232, grasveld 31.

Drie en een half jaar later werd hij opnieuw begraven te Aartrijke op 2 augustus 1948, kist nr. 47-61⁴.

Hij rust er in het erepark van de oud-strijders, 2de rij, 3e graf rechts.

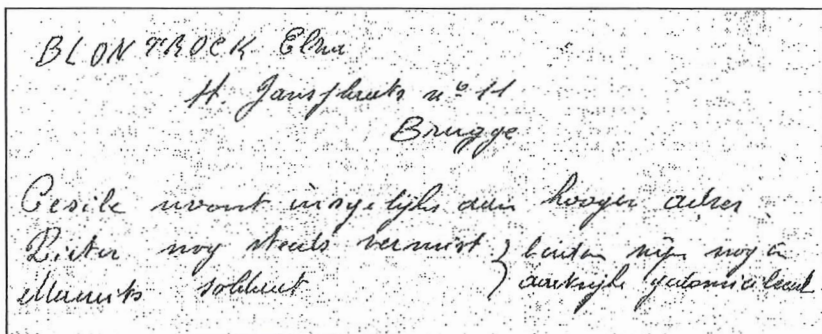
Een gewoon kruisje met een koperen naamplaat met geboorte- en overlijdensdatum en 'stierf voor België' siert het graf.

Vandaag blijf ik echter nog met een raadsel zitten. Op 5 maart 1950 schreef Cecile Blontrock, zus van het slachtoffer, naar de burgemeester van Aartrijke om hem in kennis te stellen van hun toenmalige woonplaats. Daarop staat ook duidelijk te lezen

dat Pieter (Pierre) nog steeds vermist is.

Tussen de teraardebestelling van de stoffelijke resten van Pierre Blontrock en het schrijven aan de burgemeester is er twee jaar verlopen. Is de gemeente in gebreke gebleven en is de familie niet verwittigd geworden? Of had de Aartrijkse ambtenaar van de burgerlijke stand het adres van de Blontrocks niet teruggevonden? Wie zal het ooit nog achterhalen?

⁴ Gemeentearchief Zed.

Nochtans was hij toch ook iemands kind, zoals Willem Vermandere zo treffend zingt.

Aanvullende informatie

In de nacht van 12/13 december 1944 vonden nog maar eens 463 inwoners van Essen de dood. Een voltreffer sloeg in op de gevangenis en 200 gedetineerden vonden onder het puin de dood.

De laatste aanval op Essen werd uitgevoerd op 11 maart 1945 en er werden 4660 ton bommen gelost.

Essen werd in totaal 272 maal gebombardeerd

Alles wat tegen Essen ondernomen werd, zorgde voor records.

Essen was als een magneet die Bomber Command⁵ niet losliet.

In de Krupp-fabrieken die in Essen gevestigd waren, klopte het hart van de oorlogsindustrie. De productie van artilleriestukken die er gegoten werden in 1916 en die in de velden van Vlaanderen de Britse jeugd aan stukken scheurden, was een doorn in het oog van Arthur Harris. Hij noemde slechts één fabriek waarop hij ooit zijn geschut had gericht.

Jörg Friedrich
(Informatie: Bibliotheek Groene Meersen Zedelgem)

⁵ Bomber Command: Lucht Marchal Arthur Harris, had als bijnaam “de Buster” of “Bommen Harris”.

RENÉ MISSEEUW (1903-1965)

Reizen zat René Misseeuw uit Loppem in het bloed

Noël Denolf

Het minste wat je René Misseeuw, taxibestuurder en uitbater van het Loppemse café Lekkerbek kon toeschrijven was dat het reizen hem in het bloed zat.

René of Renatus Misseeuw werd geboren in Ruiselede op 31 mei 1903.

Zijn moeder was Marie Vroman (° Zedelgem 24 sept. 1882 en overleden te Brugge op 26 okt.1923). Marie was gehuwd met Camiel Misseeuw op 19 april 1909¹. Zijn militaire dienst vervulde René Misseeuw bij het 3de Linie-regiment onder het stamnummer 103/72296 en op 30 juli 1925 werd hij met onbepaald verlof gestuurd.

*Familiefoto van het gezin
Camiel Misseeuw: v.l.n.r.:
zoon René, Moeder Marie,
vader Camiel en
dochterElsa.*

¹ Bevolkingsregisters Loppem, 1920-1930, boek C

Het Canadese avontuur

De drang om te reizen zat er bij René duidelijk in en enkele maanden na zijn afzwaai van het leger, besloot hij om naar Canada te trekken zoals zovelen, aangetrokken door het land waar de dollars voor het rapen lagen. In de maand maart van het jaar 1926 verliet René Misseeuw Loppem. Vader Camiel en René's enige zus Elsa bleven alleen achter. In de laatste maanden voor zijn vertrek had hij nog de jonge Celesta Van Ryckeghem uit Loppem leren kennen, maar ook dat volstond niet om hem in het land te houden! Zijn besluit stond vast. Met zijn vergunning en 100 dollar op zak - het minimumbedrag dat de landverhuizers bij zich moesten hebben - vertrok hij op 18 maart 1926 vanuit Antwerpen met het stoomschip de Pennland van de rederij Red Star Line via Southampton naar Halifax, Nova Scotia.² Na drie weken varen, reisde hij over land verder naar Winnipeg St- Boniface in de provincie Manitoba. Hoelang hij op deze plaats heeft verbleven is mij niet bekend. Gedurende die vier jaar Canada heeft hij een tweede verblijfplaats gehad in Kapuskasing, Ontario. In de wintermaanden werkte hij in een fabriek waar men auto-onderdelen produceerde. De weersomstandigheden lieten het René niet toe om zijn beroep als metselaar uit te oefenen ook al zat het metselen de Misseeuws in het bloed. (Hun bijnaam was nochtans 'Scharre', wat 'schaapscheerder' zou betekenen). In 1926 was de toestand op de Canadese arbeidsmarkt zeer gunstig, zowel in de landbouwsector als in het bouwbedrijf en de industrie.

² Stoomschip de Pennland (Red Star Line),gebouwd op de scheepswerf Harland & Wolff, Belfast (Ierland). Bouwjaar 1922.

Passagiers 1e klas: 100 3e klas: 750. Snelheid: 16 knopen
(1 knoop = 1,8416 km of 16 x 1,8416 km = 29,4656 km per uur).

Het bloed kruipt waar het niet gaan kan

Na vier jaar afwezigheid kwam René Misseeuw in 1930 terug naar Loppem. De briefwisseling verliep niet zoals nu. Alles was weken onderweg. Vader Camiel en zijn dochter Elsa hadden wel vernomen dat René naar huis kwam, maar wanneer precies helemaal niet.

Op een zaterdagmiddag werd er op de deur van de familie Misseeuw geklopt (het huisje C12 aan de huidige Rijselsestraat tegenover de Molendreef). Vader Camiel deed open en zag daar iemand staan met twee koffers. De man dacht dat hij met een rondloper (leurder) te doen had en zei: “Wij hebben niets nodig.” Daarop antwoordde René: “Vader, herken je mij niet meer?” Elsa had nu opeens haar grote broer terug en de vreugde kon niet op. René Misseeuw terug van Canada! Het was alsof men van een andere planeet kwam in de jaren 30.

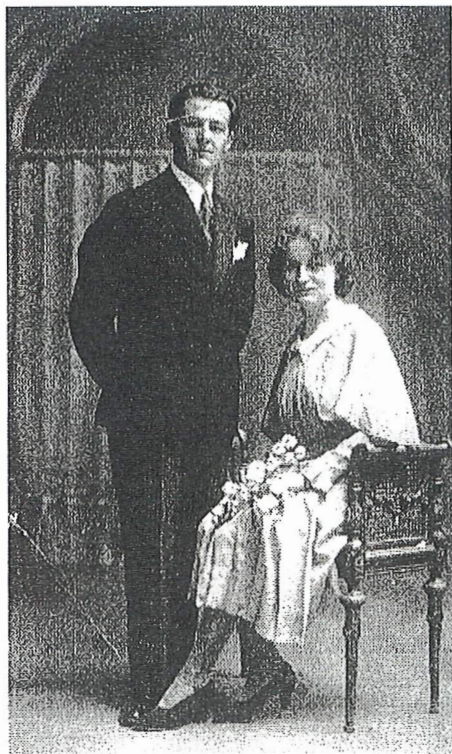
De terugreis had iets minder lang geduurd. Het schip ‘Lapland’, ook van de Red Star Line, voer 1 knoop sneller dan de Pennland.³

In feite was René teruggekomen om te huwen met Celesta Van Ryckeghem. Daarenboven had hij de bedoeling om terug naar Canada te trekken. Het huwelijk werd dan ook al voltrokken te Loppem op 12 februari 1931. Om de een of de andere reden kwam er een kink in de kabel en Canada behoorde tot het verleden.

³ Lapland (Red Star Line). Gebouwd op de scheepswerf Harland & Wolff, Belfast (Ierland). Bouwjaar: 1908 en herbouwd in 1920. Lengte 185 meter en breedte 21 meter. Snelheid: 21 knopen (=31,3072 km per uur). Passagiers 1e klas: 450; 2e klas: 400; 3e klas: 1500.

In 1933 verkocht aan Japan voor afbraak.

Posted to the shiplist by Georges Picavet – 17 April 1998. Reference: RG76 – immigration series C-1-b.

Huwelijksfoto van René en Celesta Van Ryckeghem.

René Misseeuw naar Knokke

Na korte tijd kwam René in contact met de heer Francis Bacon van de villa Le Sanglier⁴ aan het Britspad te Knokke. De heer Bacon was invalide van de oorlog 14/18 en een voornaam man. Hij was geboren in Dublin (Ierland) op 9 juni 1866 en gehuwd met Beatryce Thoft. Zij was geboren te

Spa. Violet was hun dochter⁵.

Waarschijnlijk zal de Engelse taal die René in Canada geleerd had hem goed van pas gekomen zijn. Hij trad in dienst bij de heer Bacon als chauffeur en zijn vrouw Celesta als kokkin. Ondertussen hadden zij ook Loppem verlaten en huurden het huis nummer 60 in de Marechal Fochlaan te Knokke⁶.

Op 13 december 1934 werd hun oudste dochter Simonne geboren. Nog twee andere kinderen zullen volgen: Freddy en Nicole.

⁴ Villa Le Sanglier werd volledig gerenoveerd en heeft nu de naam van Le Coffret, Britspad nr. 4 Knokke - Zoute

⁵ Bevolkingsregisters Knokke 1920/1930

⁶ Bevolkingsregisters Knokke 1930/1940

Naar aanleiding van de gespannen toestand in Duitsland verliet de familie Bacon in 1938 Knokke. René kreeg als geschenk voor jaren trouwe dienst de auto van de familie Bacon cadeau. Met dit geschenk startte hij een taxibedrijf te Knokke.

Café en taxibedrijf Misseeuw te Loppem

In volle oorlog, op 9 november 1942, kwam het gezin Misseeuw terug naar Loppem en ging in café de Lekkerbek wonen bij het station. Zij bleven er tot 1953. Als men spreekt over een café dat draaide, zoals men zegt, dan was dat er een.

*Café de "Lekkerbek"
bij het station van Loppem.*

Aan verenigingen ontbrak het in het café niet. Er was van alles te doen: duivenlokaal, wipschieten, bollen, kaartingen.

Op 8 november 1952 kreeg René de toelating voor het bouwen van een café-spijshuis aan de weg naar de autosnelweg (sectie

B5b) (4). Het zal de naam krijgen van zijn vorige herberg de Lekkerbek.

*De
"Lekkerbek"
aan de
Autobaan*

Op 4 juli 1953 kwam er een openbaar onderzoek voor twee benzinetanks van elk 5000 liter en op 1 augustus 1953 kreeg René Misseeuw machtiging om benzinepompen te installeren. Zijn bedrijf draaide goed, zijn café was een trekpleister voor velen, was zeer goed gelegen en bezat een ruime parking.

Toen sloeg het noodlot echter toe. Celesta, zijn vrouw, werd ziek en overleed te Brugge in de St.-Jozefskliniek op 20 februari 1959. René kwam er alleen voor te staan en samen met zijn dochter Simonne deed hij zijn zaak toch verder bloeien.

Op 11 april 1961 huwde Simonne met Gerard Van Hessche. De pasgehuwden bleven nog een jaar in het ouderlijk huis te Loppem wonen en verhuisden daarna naar Varsenare.

Ondertussen had René, Elisabeth Bromberger uit St.- Joost-ten-Node leren kennen. Beiden waagden een tweede huwelijk dat plaatsvond in St.- Joost-ten-Node op 17 februari 1962. Het kersverse koppel kwam in Loppem wonen, maar op 18 juli 1962 verlieten René Misseeuw en zijn vrouw het dorp om te gaan wonen aan de Guldenvlieslaan nr. 15 te Brugge.

Hoeveel verschillende auto's hij heeft gehad, is niet te schatten. Zijn voorkeur ging naar Chevrolet, Buicke en Dodge en de zwarte kleur hoorde bij zijn zaak. Duizenden kilometers heeft hij afgelegd en aan zijn passagiers schonk hij grote voldoening. Jaarlijks maakte hij een reis tijdens de verlofdagen met de bestuurders van de landbouwfabriek Claeys(on). Op latere leeftijd verzorgde hij enkel nog huwelijken en reizen waarvan hij zeker was dat hij 's avonds weer thuis zou zijn.

Op 17 januari 1965 vatte hij ten slotte zijn laatste reis aan, waarvan niemand ooit terugkeert.

Verdere informatie bij het artikel

* Camiel Misseeuw huwde Valerie Walraedt op 8 juni 1930.

* In 1926 emigreerden 1842 Vlamingen naar Canada, in 1927, een topjaar 2369. In 1929 trokken 862 Belgen richting Canada.

Vanaf dan sloot Canada zijn grenzen af, gedwongen door de werkloosheid die geheel de wereld teisterde. Van 1930 tot 1937 kregen geen 100 Vlamingen nog een vergunning.

In 1931 trokken 54 Belgen naar Canada, in 1932 waren het er 40, 26 zochten er in 1933 hun geluk en in 1934 waren het er weer 62.

In 1935 en '36 steeg het cijfer respectievelijk naar 80 en 85. In 1937 waagden 98 emigranten hun kans. In 1938 steeg het aantal landverhuizers tot 177. Aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog (1939) stond het cijfer op 153.

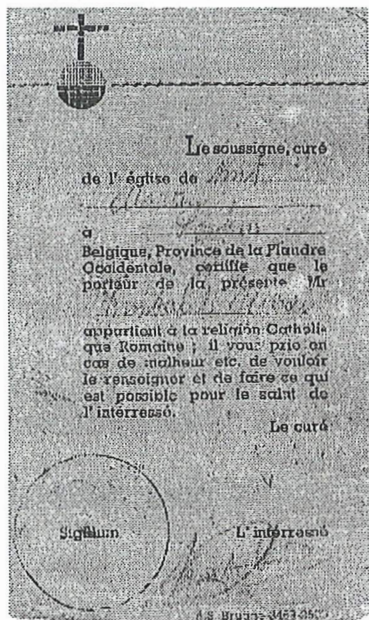
(Vlaanderen in de Wereld, deel I A. Verthé en B. Henry, bibliotheek Zedelgem)

Noël Denolf
Snellegemsestraat 118
8210 Zedelgem
tel 050/201212

LEZERS REAGEREN...

Loppem tijdens de oorlog.

Op mijn artikel in Zilleghem 25e jg. nr. 4 kreeg ik onverwacht een telefonische reactie van Hilda Himpens uit de Heidelbergstraat te Loppem. Zij wist mij te vertellen dat zij het artikel "Loppem tijdens W.O.I gezien door de ogen van een filatelist" met veel aandacht en belangstelling had gelezen en dat ze ook nog een en ander had. En kwartier later was ik ter plaatse.

Ze toonde mij een kaartje van Urbain Kinsabil¹, haar overleden man, die tijdens de Tweede Wereldoorlog verplicht

¹ Urbain KINSABIL: geboren te Loppem, 12 oktober 1923; overleden te Brugge, 12 juni 1978.

tewerkgesteld was in het Lager Wiesenfeld te Glinde (bij Hamburg). De groep bestond uit Vlamingen onder wie nog enkele uit onze streek. August Hessens uit Loppem, Maurice Talloen uit Waardamme, André Clarisse uit Aartrijke en André De Blauwe uit Zedelgem. De tijd dat Urbain in Duitsland was, had hij een kaartje bij zich met een Duitse tekst op waarin de kerkelijke overheid van Loppem bevestigde dat Urbain Kinsabil katholiek was en dat ze hem “bei Unglück und so weiter” ook als katholiek moesten behandelen.

Op het kaartje zien we de stempel van de parochie Sint-Martinus te Loppem. De handtekening van de toenmalige “onderpastoor” Valcke² is goed leesbaar.

Zo zien we maar dat overtuigde christenen in oorlogstijd zich bewust waren van de gevaren en bekommerd om hun zielenheil.

G. Smessaert.

ERRATA bij *Zilleghem 2004,4*

- p. 132 : eerste dagboekaanhaling: 18 oktober i.p.v. 28.
- p. 141 : De herberg Oud Gemeentehuis bevond zich niet op de hoek van de Aartrijksestraat en de Eernegemse straat, maar op de plaats waar dit café nog steeds gesitueerd is, zijnde Brugsestraat. Toen stond deze drankgelegenheid nog in de schaduw van de Dorpsmolen.

² Antoon VALCKE: geboren te Kortrijk, 13 januari 1896; overlijden onbekend; was onderpastoor te Loppem van 31 maart 1938 tot 1946.

